

עין משפט נר מצוה

כו:

וְעַל הַחֲלָה שֶׁנִּשְׁמָמָת לֹא יוֹזֶנָה מִמְּקוֹמָהּ. פרש"י דלמאי חזי אי לאכילה הא טעמא היא אי להסקה תחת תבשילו אין שורפין קדשים צי"ט וכ"ת יריזנה לפני כלבו כדאמרין פסחים (דף לב. ושם) גצי תרומת חמץ ומריצה לפני כלבו וי"ל דנתינה לכלבו אע"ג דאין

כאן שום טורח זהו ציעורו וכשם שאין שורפין כך אין מצערים דרחמנא אחשבה להצערתו אע"ג דהוי לזורך כדאמר אין מדליקין בשמן שרפה צי"ט ואע"פ שהוא זורך יו"ט להדליק לזורך אכילה וקשה דהא דאין שורפין קדשים צי"ט היינו טעמא משום טורח מלאכה לעשות אש ולעסוק בשריפתו אבל הכא כשנותן החלה לפני כלבו אין כאן שום טורח מלאכה לכן י"ל דלכך אין נותנה לפני כלבו משום דמזאתה בשרפה כדאמר בשבת (דף כה.) כשם שמזוה לשרוף הקדשים שנטמאו כך מזהה לשרוף את התרומה שנטמאת אבל גצי תרומת חמץ דקאמר מריצה לפני כלבו לא מיירי כשנטמאה אלא משום ציעור חמץ ולכן אינה צריכה שריפה וכן משמע בתמורה דף לג.): דחשיב לה לתרומה טמאה כהדי הנשרפין וקאמר הנשרפין לא יקברו ומ"מ קשה דהכי נדמה תרומה לקדשים למימר שאין שורפין תרומה צי"ט אימא שאני שריפת קדשים דלית בהו זורך הדיוט כלל»

לכך אין שורפין אבל תרומה לזורך הדיוט להסיק תחת תבשילו אימא ישרפנו צי"ט תחת תבשילו דהא איכא זורך אוכל נפש וימירך צביט יתחק דתחת תבשילו הואיל ואית ציה נמי זורך גבוה בטל ליה זורך הדיוט אבל זורך גבוה והוי כאילו כולו של גבוה ורואי מדלעיל (דף יט.) דאמרין נדרים ונדבות אין קרבין צי"ט ואפילו שלמים ואמאי והא שלמים זורך הדיוט אית בהו אלא ודאי בטיל ליה חלקו אלל חלק גבוה והוי כאילו כולל לגבוה הכא נמי גצי תרומה אימא הכי וקשה לפי זה דא"כ אליית פסחים הכי דמאי י"ט הא אית ציה זורך גבוה כי אס עלי אש ואמאי לא בטיל ליה אלל מזות גבוה את מה שש להדיוט אלא ודאי י"ל דאין קושיא מטעם זה דמזות גבוה לא בטלה חלק דהדיוט וגצי שלמים שאני דעיקר הקרבה בטביל גבוה וכהניס ובעלם משל גבוה קא וכו ומה שאין שורפין את התרומות היינו גזרה תרומה אטו קדשים^[פ]‏:

[בבהמת קדשים]. ורצי טרפון שהיה מסופק דס"ד דשרי משום ציון קדשים]: ת"י גריפת

זו אצל זו ואומר זו כוז תניא נמי הכי ”לֹא יֵאמָר אֶדָם לֹחֲבָרוּ הָרִינִי עֹמֵךְ בִּסְלַע הָרִינִי עֹמֵךְ בִּשְׁתִּים אֲבָל אוֹמֵר לוֹ הָרִינִי עֹמֵךְ לִמְחָצָה וּלְשִׁלִּישׁ וּלְרִבְעִי: מִחַתִּי”

למימר מתני' דיקא לאשמעינן דחולין שריא ר' שמעון היא דלית ליה מוקפה: אלא למר צריה דאמימר. מני לא ר' יהודה ולא ר' שמעון: **הכא צמאי עסקין במסוכנת**. לעולם ר' שמעון היא ומתני' במסוכנת דשרי ר' שמעון צה ואמר מחתכין את הדלועין כו' הלכך טעמא דקדשים לא חיזנה הא דחולין שריא: **מִתַּנִּי' אֵין נִמְנִין**. בגמ' מפרש מאי היא: אצל. שוחט הוא טעבה בלא פסוק דמים ומחלקין אותה ציניהם ולמחר יפסוק להם דמיה: **גַּב' * אֵין פּוֹסְקִין דָּמִים**. דמקח וממכר בשבת וצי"ט אסור ^עו^פ כספר עזרא (תמיה יג.): **יִסְיֵי עֲצִיב**. דקמני שוחט הוא ומחלקין ציניהן הכי עציב שידעו למחר כמה היתה שזה לפסוק דמיה: **מִצִּיא**. להם צי"ט שמי בהמות שוות ולאמר ראו שזו כוז ולמחר שמין את הגותרת: **הָרִינִי עֹמֵךְ**. נמנה על צהמה זו בטלעו והיינו כשמואל דלמר אין פוסקים לה דמים צי"ט:

אין צדין פרק שלישי ביצה

וְצִי"ט שׁוּלִי קֹא מַשְׁיֵיל. פעמים שהיה טרוד צעיו"ט ומשראה המומין אומר לו לך עכשיו וצא למחר והיה שואלו על המום איך צא לו מפני שנחשדו כהנים על הצבורות להטיל בהם מום כדמתן (צבורות דף לה.) כל המומין הראויים לצא צדיי אדם רועי ישראל נאמנים

רועי כהנים אין נאמנים וצריך להציא עדים שמאליו צא לו: **ההוא גברא.** כהן היה: **דלי עיניה.** נשא עיניו: **הוא.** גדר של קושים: **הוא שדיין שערי צדק גיסא דהוא.** שעורין היו מושלכים מעצר לגדר והצבור היה לעצב השני: **ופרטיה לשפוטיה**. קרע שפתיו. והיא שניה צמומי הצבור שפתו שנפגמה^ט שלעולם הוא ניכר: **את גרמא ליה**. מדעת נתת השעורים שם שנחדתם על הצבורות מפני טורח הגדול והיציאה שהוטל עליו שישאלו אינו מטפל בו אלא שלשה חדשים וותנו לכהן: **לא יסיה**. קרי ציה לא יהיה: **ה"ג מוס לא יהיה** **זו אין לי אלא כו'.** אי כתב מוס ולא כתב כל לא היה לו לאסור גרמא אלא נתינת מום ממש אבל עכשיו אמר מוס לאסור נתינת מוס ממש ואמר כל מוס לאסור גרמא: **מִתַּנִּי' חַלָּה שֶׁנִּשְׁמָמָת**. אינה ראויה לכהן היום דהא צאכילה אסורה לעולם ובהסקה או לתמה לכלבו צי"ט אסור דאין מצערין קדשים טמאים מן העולם צי"ט ואפילו ע"י אכילת צהמה דקי"ל^ט שאין שורפין קדשים צי"ט ולא מימא דוקא שריפה משום דהצערה שלא לזורך היא דהא אין מדליקין בשמן שרפה צי"ט הצערה לזורך היא דהללקת נר צי"ט זורך אכילה היא ומותרת אפילו הכי בשמן שרפה לא והוא שמן תרומה שנטמאת גזרת הכתוב היא שאין קדשים טמאים מתצערים צי"ט דרחמנא אחשבה להצערתן דכתיב צאש ישרף (ויקרא י) הלכך מלאכה היא: **גַּב' ואם הניזלה לפני כלנצים**. וכשנחנבלה בשבת קאמר מדפליג רבי יהודה עלה ואמר אס לא היתה נבלה מע"ש אסורה לפי שאינה מן המוכן: **צבעלי חיים**. צהמה צריאה בין השמשות: **שמוס**. צי"ט: **שאפורים**. וכי שריא במסוכנת צין השמשות דדעמיה עליה להאכילה לכלנצים: **צבהמס קדשים**. שאפורים צהנאה וטעונה קצורה ואינה נפדית דבעלי העמדה והערכה אי נמי אין פודין קדשים להאכיל לכלנצים ואפילו למאן דאמר פודין צי"ט לא פסקי לה הלכך לא חויא: **אלא טעמא דקדשים**. כיון דיקא מתני' לתמנייה דומיא דחלה על כרחך שמעינן מינה דדוקא בקדשים נקט ופרכינן אלא טעמא דקדשים צתמיה: **הא דחולין שריא**. לכלנצים ולא מתסרף משום מוקפה: **הניחא למר צריה דרז יוסף כו'.** איכא

דאמר מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין ^טדרבא דאמר מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין שפיר אלא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר חלוק היה רבי שמעון אפילו בבעלי חיים שמתו שמוותרים מאי איכא למימר ה"תרנומה זעירי בבהמת קדשים דיקא נמי דקתני עליה ועל החלה שנשמאת מה חלה דקדישא אף בהמה דקדישא אלא טעמא דקדישא הא דחולין שריא הניחא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר חלוק היה ר' שמעון אף בבעלי חיים שמתו שמוותרין שפיר אלא למר בר אמימר משמיה דרבא דאמר מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן יבמסוכנת ודברי הכל: **מִתַּנִּי' * אֵין נִמְנִין** על הבהמה לכתחלה ביו"ט אבל נמנין עליה מערב יום טוב ושוחטין ומחלקין ביניהם: **גַּב' מאי אין נמנין** אמר רב יהודה אמר שמואל יאין פוסקין דמים לכתחלה על הבהמה ביו"ט הכי עביד אמר רב מביא שתי בהמות ומעמידן בלילא ^טחלא יאמר אדם לחברו הריני עמך בסלע הריני עמך דאמר לו הריני עמך לשליש ולרביעי: מותני'

למימר מתני' דיקא לאשמעינן דחולין שריא ר' שמעון היא דלית ליה מוקפה: אלא למר צריה דאמימר. מני לא ר' יהודה ולא ר' שמעון: **הכא צמאי עסקין במסוכנת**. לעולם ר' שמעון היא ומתני' במסוכנת דשרי ר' שמעון צה ואמר מחתכין את הדלועין כו' הלכך טעמא דקדשים לא חיזנה הא דחולין שריא: **מִתַּנִּי' אֵין נִמְנִין**. בגמ' מפרש מאי היא: אצל. שוחט הוא טעבה בלא פסוק דמים ומחלקין אותה ציניהם ולמחר יפסוק להם דמיה: **גַּב' * אֵין פּוֹסְקִין דָּמִים**. דמקח וממכר בשבת וצי"ט אסור ^עו^פ כספר עזרא (תמיה יג.): **יִסְיֵי עֲצִיב**. דקמני שוחט הוא ומחלקין ציניהן הכי עציב שידעו למחר כמה היתה שזה לפסוק דמיה: **מִצִּיא**. להם צי"ט שמי בהמות שוות ולאמת ראו שזו כוז ולמחר שמין את הגותרת: **הָרִינִי עֹמֵךְ**. נמנה על צהמה זו בטלעו והיינו כשמואל דלמר אין פוסקים לה דמים צי"ט:

למימר מתני' דיקא לאשמעינן דחולין שריא ר' שמעון היא דלית ליה מוקפה: אלא למר צריה דאמימר. מני לא ר' יהודה ולא ר' שמעון: **הכא צמאי עסקין במסוכנת**. לעולם ר' שמעון היא ומתני' במסוכנת דשרי ר' שמעון צה ואמר מחתכין את הדלועין כו' הלכך טעמא דקדשים לא חיזנה הא דחולין שריא: **מִתַּנִּי' אֵין נִמְנִין**. בגמ' מפרש מאי היא: אצל. שוחט הוא טעבה בלא פסוק דמים ומחלקין אותה ציניהם ולמחר יפסוק להם דמיה: **גַּב' * אֵין פּוֹסְקִין דָּמִים**. דמקח וממכר בשבת וצי"ט אסור ^עו^פ כספר עזרא (תמיה יג.): **יִסְיֵי עֲצִיב**. דקמני שוחט הוא ומחלקין ציניהן הכי עציב שידעו למחר כמה היתה שזה לפסוק דמיה: **מִצִּיא**. להם צי"ט שמי בהמות שוות ולאמת ראו שזו כוז ולמחר שמין את הגותרת: **הָרִינִי עֹמֵךְ**. נמנה על צהמה זו בטלעו והיינו כשמואל דלמר אין פוסקים לה דמים צי"ט:

הואיל ומבערה מיהא מן העולם. מוס' הרא"ש שבת כד: ד"ה מאי טעמא. T. דגורנין היכא דנהנה ממנה בשעת שריפה אטו היכא שאינו נהנה ממנה דאז אסור מן התורה. רש"י.

מסורת הש"ם

א) צבורות לג': [מתנות טו:];
ב) [שם צבורות לג'. איתא יתן וכו"א בשאלות פ' צא כי מדי, א] [שם צבורות איתא אחד מוס ואחד כל מוס];
ד) שבת קט: טו;
ה) [ש"ל דמניא, א] [על ג. ו: ע"ש שבת קט: ע"ש, א] פסחים טו: טו;
ו) שבת טו: טו;
ז) [דרכי וכו"א שם] ובאמת י"ל דרבא וכן הונה שם, י) שבת קמח:, ט) [מוספי פ"ג, א] [צבורות לג.];
טו) [שבת כז: כד.];
טז) [ש"י רש"י לקמן לו. ד"ה משום מקח וממכר, טו] [שבת מוס' שבת כד: ד"ה לפי ופסחים מו. ד"ה לא תקרא,]

»

תורה אור השלם

1. ואיש כי יקריב ובה שלמים לז' לפלא גדר או לגדבה בדרך או בצאן תמים יקריה לרצון כל מום לא יקרה בו: ויקרא כב כא

»

גליון הש"ם

רש"י ד"ה אין פוסקין וכו'. ע"י רש"י לקמן דף לו ע"א ד"ה משום מקח וממכר: בא"ד כספר עזרא. כלשנא דש"ס טובה דף לו ע"א וכן בשאר וכו' וזהו נתימיה ח' וע"י סנה"ד דף גז ע"ב:

»

מוסף רש"י

אמר מום ואמר כל מום. כלומר מום לא היה שמשין לז' לפלא גדר בו מלי למיכתב ומכיו כל מום, לרבות כולם (מתנות טו). מחתכין את הדלועין. המלשון ומיהו קמטן לאו למאכל צהמה קיימו אלא לאדם (שבת קנז) ולא אמרינן מקלין הן לבמה דמאכל אדם הן (שם קנח:) ולא אמרינן טרשא דלאו זורך הוא (וע"ל ב.). ואת הבהלה. שנתנבלה היום ויזן השמשות היתה עומדת לאדם ואפ"ה מחתכין (שבת קנז:) ואפ"פ שנתנבלה בשבת, דצין השמשות לא היתה עומדת לאכילת כלבים, אפילו הכי שרי, דלית לן מוקפה בשבת (וע"ל ב.). מודה היה ר' שמעון. דאע"ג דלמר מחתכין הנהלה לפני הכלבים, הני מילי במסוכנת דדעמיה עליה מאתמול כלנצים, אבל מודה הוא בבעלי חיים, כלומר צבאיים שמתו שאסורין (שבת סח.).

»

מוסף תוספות

א. לפי שאין יכול ליהנות בשעת שריפה. מוס' שבת כד: ד"ה ולפי. ב. [ומאי שנת שמפן חולין שמוותר לשורפן ולהדליקן להנאות, דאטו תרומה לפי שיש מצוה בשריפתה מיגרע גרע. שם. ג. [נד'ראי עיקר שריפה אינו לשם הנאות אלא לשם מצוה בעלמא, אלא שלא הקפידה תורה אם נהנה ממנה אגב בייעוריה

כח א מיי פ"ב מהלכות יו"ט הלכה ג טור שו"ע א"ח סי' תלז סעיף ט ונטושי' י"ד סי' שז סעי' ג:

בב ב מיי פ"ב מה'ל צבורות הלכה ח טוש"ע יו"ד סי' שיג סעיף ז:

ל ג מיי פ"ב מהלכות יו"ט הלכה טו טוש"ע א"ח סי' תקח סעיף ו: **קא ד ה** מיי שם: **לב ו** מיי שם טוש"ע שם:

לז ז ח מיי פ"ד מה'ל יו"ט הלכה יט סמג לאין שם טוש"ע א"ח סי' תק סעיף ז:

»

רבינו חננאל

וכן רבה היה חיף בעיז"ט, ואייתי ליה בכור לבקור, דלי רישיה וזוזא למומא, ואמר ליה ויל האידנא ותא למחר, אתא למחר, א"ל איך נפל ביה האי מומא, א"ל בכור חזי שערי דרמו מאחורי הדורא, הכניס ראשו בין הרצא לאכול שעורים, פרטיה כלומה חתך הקוץ שפתו, א"ל ודילמא את גרמת ליה, א"ל לא. ויגרמא דאסור מנא לן, דתניא מום לא יהיה בו, אין לי שלא יהיה בו מום, אבל אם יש בו מותר לאוכלו במומו, מניין שאסור לגרום לו מום, שלא יביא בצק ויתל באונן של גדי כדי שיבוא כלב ויטלטל, ת"ל כל מום לא יהיה בו מומא, מכאן שאסור לגרום לו. מיתנא' בהמה שמתה לא חיזנה ממקומה כר. משה זו סתם היא, וקתני לא חיזנה ממקומה, לימא תנן סתמא דלא כר' שמעון, דתנן מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנהלה לפני הכלבים. ואמרינן אפילו חמא ר' שמעון, מתוחין בשפתה ביו"ט, ומודה ר' שמעון בשדחי בערב יום בחיים ומתו ביו"ט שאסורין לטלטל. הניחא למר בר אמימר משמיה דרבא דאמר מורי ר' שמעון [בבעלי חיים שמתו שאסורין], אלא למ"ד חלוק היה ר' שמעון אפילו בבעלי חיים שמתו ביו"ט. שמוותר לטלטל, וליהנות לפני הכלבים, מאי איכא למימר. הרגמא זעירי למשנתנו בבהמת קדשים שטעונה קצורה, ואסור להאכילה לכלבים, לפיכך לא חיזנה ממקומה. ואמרינן מתני' נמי דיקא דבהמת קדשים היא, דקתני עליה ועל החלה, עליה דומיא דחלה, מה חלה קדש אף בהמה קדש. ודייקינן מינה טעמא דהיא בהמת קדשים, הא בהמה דחולין שמתה ביו"ט מותר לטלטלה אליביה דר' שמעון, הניחא למ"ד חלוק היה ר' שמעון בבעלי חיים שמתו שמוותר לטלטל, אלא למ"ד מורי היה שאסורין מאי איכא למימר. ואיקיטמא במסוכנת מערב יו"ט

^[1] נראה דל"ל דציין דמסוכנת היתה מעי"ט דעמיה עליה מאתמול וכו"ה ברי"ף כאן ע"ש